

Струка (назив): све струке		
Занимање (назив): сва занимања		
Предмет (назив): ДЕМОКРАТИЈА И ЉУДСКА ПРАВА		
Опис (предмета): Општеобразовни предмет/ прилагођено учеицима оштећеог слуха		
Модул (наслов): УСТАВНА ДЕМОКРАТИЈА		
Датум: 2022.	Шифра:	Редни број: 01
Сврха		
<p>По завршетку овог модула ученици ће бити у могућности да објасне да је у демократији основна функција власти да штити људска права сваког грађанина и да обезбиди равнотежу између права појединца и заједничког добра, чије је усклађивање од виталног интереса за здраво функционисање демократског друштва.</p> <p>Модулом је предвиђено да ученици стекну знање и способности да доносе ваљане и разумне одлуке о питањима у вези са функцијом власти и примјену правила и закона.</p> <p>Радом на пројекту или испитивању неког од случајева кршења људских права, ученици ће стећи практична знања о институцијама, законима и међународним документима којим се штите људска права на свим нивоима власти.</p>		
Специјални захтјеви / Предуслови		
У току реализације овог модула могу се користити усвојена знања из других друштвених наука.		
Циљеви		
<p>Изучавањем овог модула код ученика треба развити знање о значају основне функције власти у условима уставне демократије. Овај општи циљ има сљедеће конкретне резултате учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стицање знања о уставној демократији, - изграђивање ставова да је у демократском друштву сврха власти да штити људска права, - развијање способности процјене да ли је друштво демократско или није, - критичко процјењивање власти у БиХ и њених нивоа власти,, - идентификовање и заштита људских права у уставу БиХ, ентитеским уставима и међународним документима о људским правима, - стицање знања и развијање способности потребних за активно учешће грађана у вршењу власти у демократском друштву, - објашњење пројекта «Ја грађанин» и избор проблема за истраживање, - упознавање са карактеристикама појединаца и грађанским врлинама и - дефинисање права појединца и заједничког добра. 		
Теме		

- 1.Темељи уставне демократије,
- 2.Заштита људских права,
- 3.Како власти БиХ /ентитета Републике Српске штите људска права и
- 4.Сви смо различити-сви смо исти.

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способен да:			
1.Темељи уставне демократије,	<ul style="list-style-type: none"> - наброји природна права; -објасни појмове:природно стање, пристанак, друштвени уговор; -објасни зашто нам је потребна власт; -опише настанак и развој устава и закона као правног оквира за успостављање демократског друштва; -опише појам устава и уставне демократије, -објасне појам конституционализма; -опише појам заједничког добра и индивидуалних права; -наведе значај подјеле власти. 	<ul style="list-style-type: none"> -анализира природна права у реалном времену и простору; -анализира сврху постојања власти; -изради шему подјеле власти у Бих и Републици Српској. 	<ul style="list-style-type: none"> -савјесно,одговорно,уредно и правовремено обавља повјерене задатке -одговорно рјешава проблеме -користи усвојена знања и повезује са новим -изражава спремност за тимски рад -испољава позитиван однос према етичким нормама и вриједностима 	<ul style="list-style-type: none"> - заједничко разумијевање основних идеја филозофије природних права и теорија о власти, - рад у пару, - радни листићи, - пројекти одјељења, - одговори на постављена питања, - илустрације (цртежи, стихови), - примјери из праксе, - групне презентације и - постери. -Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима.
2.Заштита људских права,	<ul style="list-style-type: none"> -наброји интелектуална средстава; -наброји разлике између демократских и недемократских 	<ul style="list-style-type: none"> -идентификује питања која су корисна при креирању и процјени правила и закона; -користи табелу интелектуалних 		<ul style="list-style-type: none"> - заједничко разумијевање идеја, - грешке у правилима, - групни пројекти, - новине, штампа, - табела интелектуалних средстава, - скеч, игроказ,

	<p>политичких система; -објасни појам ауторитета грађана; -наброји интелектуална средства; - препознаје важност воље народа у демократском система; -наброји карактеристике демократског друштва; -опише појам политике и политичке странаке; -објасни појам партијског система, -наведе карактеристике владавине закона и појединца; -објасне важност владавине закона.</p>	<p>средстава за процјену правила и закона; -идентификује групе и институције које помажу, односно онемогућавају успоставу демократског друштва; -анализирају улогу политичких странака; -идентификује услове за успостављање владавине закона; -уочи разлоге преласка из владавине појединца у владавину закона.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - есеј, - рјешавање проблема, - додатне активности (на примјер рад у секцијама), - примјери из праксе, - излагање радова и - постери. <p>-Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
<p>3.Како власти БиХ/ентитета Републике Српске штите људска права</p>	<p>-наброји подјелу власти на нивоу БиХ; -објасни подјелу власти у Републици Српској; -наведе надлежности сваке гране власти.</p>	<p>-идентификује различите нивое власти у БиХ; - анализира надлежности сваког нивоа власти; -идентификује права грађана заштићена Уставом БиХ, Уставом РС и Европском</p>		<ul style="list-style-type: none"> - усмено излагање од стране наставника које се своди на ниво обавјештавања организације власти у БиХ, - групни пројекти, - групне презентације, - рад у пару, - одговори на питања, - вјежба за ученике, - посјета једном од састанака законодавног тијела, - писмо

		<p>конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода; - примјењује знање о грађанским правима</p>		<ul style="list-style-type: none"> - посјетилац у разреду, - новински чланци - шематски приказ нивоа и грана власти у БиХ, - радни листићи, - копија устава БиХ и РС, - копија опште декларације о правима човјека и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и - илустрације (цртежи, стихови, карикатуре) и слично. <p>-Разговјетно, у кратким реченицама, лицем окренутим према ученику, објаснити тему или задатак. У раду наглашавати кључне ријечи, а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми. Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
<p>4. Сви смо различити- сви смо исти.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -наброји карактерне особине које се сматрају пожељним за успјешно учешће у рјешавању питања јавног живота; - наброји факторе који помажу у стварању ефикасног грађанина; - опише појам грађанске врлине; - опише друштвену и политичку акцију; -наброји облике учешћа грађана у власти; -објасни права појединца и заједничко добро; -препозна како идеја 	<ul style="list-style-type: none"> - креира приједлог „идеалног“ појединца који би квалитетно учествовао у рјешавању питања јавног живота; -идентификује примјере како се права појединца и идеја заједничког добра могу ускладити. 		<ul style="list-style-type: none"> - заједничко размјењивање идеја, - групне презентације, - радни листићи, - вјежба критичког размишљања, - примјери из окружења, - одговори на постављена питања, - илустрације (цртежи, слике, стихови, карикатуре, афоризми), - новине, штампа, - есеј, - вјежба за одјељење, - индивидуалне презентације, - графикони и - постери. <p>-Разговјетно, у кратким реченицама, лицем окренутим према ученику, објаснити тему или задатак. У раду наглашавати кључне ријечи, а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми. Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>

	заједничког добра може бити злоупотребијена од власти и појединаца; -описи значај пројекта «Ја грађанин».			
--	---	--	--	--

Интеграција

Овај модул пружа ученицима могућност за стицање знања која ће им олакшати усвајање садржаја овог и другог модула из наставног предмета "Демократија и људска права".

Извори

уџбеник Демократија и људска права за ученике, Цивитас, Бањалука 2011. године за средње школе,
 -демократија и људска права-приручник за наставнике Бањалука 2001. године,
 -примјери из праксе,
 -штампа,
 -европска конвенција за заштиту људских права и темељних слобода 1950. године,
 -устав БиХ, РС, Швајцарске и САД,
 - статут града и општине,
 -општа декларација о правима човјека 10.12.1948. године,
 -Web странице, демократија и људска права –зборник радова,
 -стручна литература,
 -ТВ емисије,материјал Вијећа Европе,материјал са Сертификације, Јахорина 2004. године, енциклопедија политике културе-Белгија 1993. године.

Оцјењивање

У складу са Правилником о оцјењивању ученика у средњој школи:

Струка (назив): све струке		
Занимање (назив): сва занимања		
Предмет (назив): ДЕМОКРАТИЈА И ЉУДСКА ПРАВА		
Опис (предмета): Општеобразовни предмет/ прилагођено ученицима оштећеног слуха		
Модул (наслов): ЦИВИЛНО ДРУШТВО		
Датум: јун, године 2022.	Шифра:	Редни број: 02
Сврха		
<p>На крају овог модула ученици ће бити у могућности да разумеју значај и функцију цивилног друштва за развој демократије. Такође ће стећи знање и развити способности потребне за активно учешће у цивилном друштву и показати разумевање различитих начина представљања грађана у друштву.</p> <p>У другом дијелу ће идентификовати и схватити неке од основних карактеристика и функција медија, слободе изражавања и избора у демократском друштву. Ученици ће моћи да примјене знања и способности критичког размишљања, као и анализе и пронаћи најбоље начине за јачање цивилног друштва, економије и демократије у нашој земљи.</p> <p>Један сегмент практичне примјене стечених знања је и реализација пројекта ``Ја грађанин``.</p>		
Специјални захтјеви / Предуслови		
Овај модул представља наставак модула Уставна демократија и то тако да ученици примјењују стечено знање на друштво, разматрајући концепт цивилног друштва и повезаност економије и демократије .		
Циљеви		
<p>Изучавањем овог модула код ученика треба развити способности за примјену стеченог знања у циљу јачања и развоја цивилног друштва ,економије и демократије. Ученик треба да схвати нужност повезивања цивилног друштва, економије и демократије у свијету па и у нашој земљи.</p> <p>Овај општи циљ има сљедеће конкретне резултате учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> -стицање знања о појму цивилног друштва, -изграђивање става о потреби за таквим друштвом у БиХ, -схватање чињенице да стабилна демократиј захтијева јако цивилно друштво, -развијање способности ученика за развој и унапређење цивилног друштва, -критичко процјењивање предности и недостатака слободног удруживања грађана, -идентификовање основних карактеристика и функција медија, слободе изражавања и избора у демократским друштвима, -препознавање разлога и потреба међудржавне сарадње, -критичко процјењивање укључивања БиХ у Европску Унију, 		

-уознавање и анализа проблема земаља у транзицији и
-уочавање везе између економије и демократије.

Теме

1. Цивилно друштво (иста права-различити интереси),
2. Ми требамо свијет- Свијет треба нас,
3. Пројекат «Ја грађанин»
4. Економија и демократија.

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1.Цивилно друштво (иста права-различити интереси),	<ul style="list-style-type: none"> • Опише појам цивилног друштва; • препозна важност постојања друштвених организација и интересних група; • наведе њихове њихове основне карактеристике; • опише појам комуникације; • опише утицај пропаганде; • наброји карактеристике слободних, праведних и отворених демократских избора; • објасни изборну процедуру, • наведе вриједности слободе изражавања; • наведе потребу облика организовања; • препозна конфликт и схвате начин његовог рјешавања. 	<p>Наброји предности и недостатке слободног удруживања грађана,</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификују основне карактеристике цивилног друштва, • препозна слободне медије; • примјењује вјештине рјешавања конфликтних ситуација; 	<p>- савјено, одговорно,уредно и правремено обавља повјерене задатке</p> <p>-испољава систематичност у раду</p> <p>-одговорно рјешава проблеме</p> <p>-користи усвојена знања и повезује са новим</p> <p>-изражава спремност за тимски рад</p> <p>-испољава позитиван однос према етичким нормама и вриједностима</p> <p>способност тимског рада;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - заједничко разумијевање идеја, - групни рад, - радни мотиви, - групне презентације, - илустрације(слике,стихови), - одговори на питања која слиједе иза текста, - конкретни примјери из окружења, - рад у пару/групи, - појединачни рад, - дебата за разред, - примјер из праксе, - пронаћи чланке из новина, - објаснити појам ауторитета у недемократским друштвима, - индивидуалне презентације, - играње различитих улога, - примјери за илустрацију, - графоскоп, - вјежба за разред и - цртежи за илустрацију. -Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи

			-показује способност опхођења према другим људима; -развија	објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј.апстрактним појмовима, садржајима и областима
2.Ми требамо свијет-Свијет треба нас,	<ul style="list-style-type: none"> опише појам правде и праведних процедура; препозна ниво власти и институције вањске политике; опише појам међународних организација; 	<ul style="list-style-type: none"> опише потребу успостављања и одржавања веза наше земље са другим државама; наброји међународне организације у нашој земљи; 	такмичарски дух; -стиче вјештину за рактично дјеловање; -развија креативност и одговорност при доношењу одлука;	<ul style="list-style-type: none"> заједничко разумијевање идеја, групни пројекти, групне презентације, скетч игроказ, индивидуални рад, одговори на питања, конкретни примјери из Европске Уније и земаља које су изван ње, примјери из новина, примјери за илустрацију, вјежба критичког размишљања, активности за цијели разред, дебата за разред рад у мањим групама на рјешавању проблема датих у тексту. <p>-Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
3.Пројекат «Ја грађанин»	<ul style="list-style-type: none"> препозна проблеме у заједници; опише одабрани проблем; објасни проблем; препознају институције надлежне за рјешавање проблема; 	-сачини избор проблема за изучавање; -критички процјењује мјере алтернативне политике; -прави попис могућих рјешења проблема; -развијаје практичне		<ul style="list-style-type: none"> објашњење суштине пројекта пројекат одјељења, вјежба за одјељење, упитници, интервју, интернет, рад у мањим и већим групама,

		<p>вјештине на рјешавању проблема; -спроводи активности на рјешавању проблема; -препознају групе и појединце као опоненте у вези са одабраним проблемом;</p>		<ul style="list-style-type: none"> - анкете, - тимски рад, - истраживање - прикупљање информација, - такмичења, - статистички подаци, - рад у заједници, - емитовање на локалним медијима (радио и ТВ станицама, лист и сл.) - практични рад (израда портфолија), - сакупљање и разврставање документације и - видео камере- фото апарати и слично. - Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј. - апстрактним појмовима, садржајима и областима
<p>4.Економија и демократија</p>	<ul style="list-style-type: none"> • опише појам транзиције, • наброји проблеме у нашој земљи; • објасне значај економије за развој друштва. 	<p>-препознаје проблеме земаља у транзицији;</p>		<ul style="list-style-type: none"> - усмено излагање о узроцима проблема земаља у транзицији, - радни листићи, - пројекти за одјељење, - одговори на питања, - примјери из сусједних држава, - чланци из новина, - Вјежба за одјељење, - групне презентације, - подаци са интернета, - илустрације (цртежи, стихови), - посјетилац у разреду и графоскоп. - Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати

				<p>кључне ријечи, а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад дати у писаној форми. Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
<p>Интеграција</p>				
<p>Овај модул пружа могућност ученицима да стекну знања која ће им олакшати усвајање садржаја из других друштвених наука</p>				
<p>Извори</p>				
<p>Демократија и људска права-Уџбеник за ученике средње школе – CIVITAS Бања Лука 2011, Демократија и људска права-приручник за наставнике - CIVITAS Бања Лука 2001, Материјал са Сертификације, Јахорина – јули 2004. године, Материјал Вијећа Европе, Демократија и људска права – Зборник радова. Енциклопедија политичке културе – Београд 1993. године, WEB страница, ТВ емисије, Примјери из праксе, Штампа, Статистички подаци и Дневници рада ученика.</p>				
<p>Оцјењивање</p>				
<p>Врши на основу Правилника о оцјењивању ученика усредњој школи.</p>				